

DSR-IV.070.20.2024
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo z dnia 25 czerwca 2024 r., znak: III.7064.112.2024.JA, w sprawie dostępu do świadczenia wychowawczego na dzieci, dla których po śmierci rodzica do czasu umieszczenia w pieczy zastępczej sąd nie powołał opiekuna prawnego, uprzejmie przedstawiam stosowne informacje.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie prowadzi prac nad zmianą przepisów ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. ro pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r., poz. 421).

Jednocześnie należy wskazać, że Ministerstwo kilkakrotnie przedstawiało Rzecznikowi Praw Obywatelskich i Rzecznikowi Praw Dziecka stanowisko w zakresie dostępu do świadczeń w sytuacji powierzenia przez sąd opiekunowi pieczy bieżącej nad dzieckiem.

W odniesieniu do obecnego pisma Pana Rzecznika, Ministerstwo podtrzymuje opinię, że podobnie jak w przypadku powierzania przez sądy pieczy bieżącej nad dzieckiem, sednem problemu nie jest ograniczona dostępność do świadczeń, a przede wszystkim niestosowanie przez sądy rozwiązań, jakie daje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Kodeks rodzinny i opiekuńczy w zakresie zabezpieczenia dzieci wymagających umieszczenia poza rodziną biologiczną. Wskazać również należy na kwestię znacznych opóźnień sądów w rozpatrywaniu wniosków o ustanowienie rodziny zastępczej oraz wydłużone postępowania w tym zakresie.

Jak już wskazano w odpowiedziach na wcześniejszą korespondencję Pana Rzecznika, w ocenie Ministerstwa w sytuacjach, wymagających umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną, właściwym rozwiązaniem jest umieszczenie małoletnich w pieczy zastępczej. Jest to rozwiązanie, które z jednej strony zapewnia bezpieczeństwo dzieciom, a z drugiej nie ogranicza ich opiekunów w prawie do świadczeń.

Jednocześnie należy podkreślić, że nawet w przypadku, gdy postępowanie przed sądem w powyższym zakresie jest długotrwałe, to przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, dają sądowi rodzinnemu możliwość właściwego i pełnego zabezpieczenia dobra dziecka już w toku prowadzonego postępowania o uregulowanie sytuacji rodzinnej. Zgodnie bowiem z art. 109 § 2 pkt 5 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, sąd może powierzyć tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie, niespełniającym warunków dotyczących rodzin zastępczych, w zakresie niezbędnych szkoleń, określonych w przepisach

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ww. przypadku tymczasowego powierzenia pieczy zastępczej, osobom sprawującym tę pieczę przysługuje świadczenie wychowawcze (jak i świadczenie dobry start oraz świadczenia rodzinne).

Ponadto Kodeks rodzinny i opiekuńczy zawiera także odpowiednie mechanizmy służące zabezpieczeniu interesów dziecka. Zgodnie z art. 94 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, w sytuacji, gdy żadnemu z rodziców dziecka nie przysługuje władza rodzicielska albo jeżeli rodzice są nieznani ustanawia się dla dziecka opiekę. Opiekun prawny zaś, jak najbardziej jest uprawniony do otrzymywania ww. świadczeń na dziecko znajdujące się pod jego opieką.

Podsumowując należy wyrazić opinię, że w opinii MRPiPS właściwym rozwiązaniem w tym zakresie wydaje się nie tyle rozszerzenie katalogu osób uprawnionych do świadczeń, zmiana ustawowej definicji pojęcia „opiekun faktyczny” czy wydłużenie okresu wskazanego w art. 18 ust. 2b ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, a sprawniejsze działanie sądów w toku postępowań dotyczących umieszczania dzieci w pieczy zastępczej lub tymczasowej pieczy zastępczej.

Jednocześnie należy wskazać, że w kwestie dotyczące sądów, skuteczności oraz sprawności ich działania należą do właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/